

ВПЛИВ ПРОЦЕСІВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Євроінтеграція є одним із основних факторів, які обумовлюють процеси трансформації системи вищої освіти в Україні. У сфері освіти євроінтеграція України проявляється в основному як поширення практики отримання освіти за кордоном («транснаціональна освіта»). Основними формами транснаціональної освіти є:

- зіставлення та розроблення спільних програм двох і більше ВНЗ, які функціонують у різних державах, – забезпечує мобільність студентів та викладачів;
- діяльність міжнародних ВНЗ – надає можливість студентам навчатись за міжнародними програмами і отримати міжнародні кваліфікації;
- відкриття філіалів ВНЗ в інших державах і франчайзинг – розширюють можливості абітурієнтів щодо вибору ВНЗ;
- дистанційна освіта – забезпечує можливість отримати освіту незалежно від місця проживання та фізичних можливостей;
- офшорна освіта – дає змогу навчатись за навчальною програмою ВНЗ іншої держави;
- ВНЗ, що створюються великими компаніями, - надають можливість здобуття високоспеціалізованої освіти та певні гарантії щодо працевлаштування.

Транснаціональна освіта, при значному розширенні можливостей студентів щодо вибору ВНЗ, програм навчання, кваліфікацій, значно загострює конкурентну боротьбу на національному ринку освітніх послуг.

Можна виділити два протилежні підходи до трактування характеру впливу євроінтеграції та глобалізації на розвиток вищої освіти:

- подальша євроінтеграція і фактори, які її супроводжують, сприятимуть підвищенню відповідальності постачальників освітніх послуг;
- існує загроза системі освіти, а саме якості освіти, що пов'язано зі зміщенням пріоритетів у бік модернізації методів управління, комерціалізації освіти.

З огляду на неоднозначність впливу євроінтеграційних факторів на розвиток системи вищої освіти, основною метою розвитку ВНЗ в Україні є формування виваженої державної політики щодо управління освітою, яка має сприяти участі вітчизняних ВНЗ в євроінтеграційних та ринкових процесах при збереженні некомерційних принципів функціонування системи освіти на основі постійного його контролю з боку держави. Реалізація державної політики у сфері освіти вимагає значних витрат, повне бюджетне фінансування яких у сучасних умовах розвитку України є

неможливим. З огляду на це, а також на необхідність забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних ВНЗ як на національному, так і на міжнародному ринку освітніх послуг, необхідним є запровадження на законодавчому рівні системи нововведень. Це сприяє розширенню можливостей розвитку ВНЗ, підсилить їх адаптацію до нових умов академічної, наукової, навчально-виробничої, організаційної та фінансово-економічної діяльності та максимально наблизить умови функціонування ВНЗ до високого рівня конкурентоспроможності.

В.Ф. Антонова

УКРАЇНСЬКА ВИЩА ОСВІТА У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Для сучасного стану розвитку національної вищої освіти притаманні модернізація і реформування, спрямовані на приєднання до Болонського процесу.

Приєднання української вищої освіти до європейського освітнього простору є важливою складовою загального процесу європейської інтеграції України. Участь України у загальноєвропейській акції під назвою «Болонський процес», спрямованій на створення спільного європейського простору вищої освіти, є потужним стимулом до позитивних системних змін у системі вищої освіти України, а саме у таких сферах, як автономія університетів, прозорість систем вступу та оцінювання, моніторинг якості освіти, мобільність студентів, подолання корупції.

Болонський процес є добровільним, полісуб'єктним, відкритим, поступовим і гнучким. Він базується на цінностях європейської освіти і культури й бере до уваги національні особливості освітньої системи України.

Його мета – застосування зручних і зрозумілих градацій дипломів, ступенів і кваліфікацій, введення двоступеневої структури освіти (бакалавр-магістр), використання єдиної системи кредитних одиниць (ЄСТБ – Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи) і додатків до дипломів, розроблення, підтримання і розвиток європейських стандартів якості освіти, усунення наявних перешкод для підвищення мобільності студентів, викладачів, науковців.

Болонська декларація ставить завдання домогтися, щоб учені ступені відповідали європейському ринку праці, а отже, були свідченням кваліфікації під час працевлаштування в галузі, за якою здобуто освіту.

Класифікація ступенів та кваліфікацій має вирішальне значення, тому що їх надання свідчить про важливі перехідні рубежі від системи освіти до ринку праці в межах конкретної країни.